

میراث حوزه اصفهان

دفتر هفتم

به اهتمام
محمد جواد نورمحمدی

مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیّه اصفهان

سرشناسه	: نورمحمدی، محمد جواد، ۱۳۴۷
عنوان قراردادی	: میراث حوزه اصفهان
عنوان و نام پدیدآور	: میراث حوزه اصفهان، ج ۷، محمدجواد نورمحمدی
مشخصات نشر	: اصفهان - مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۴۶-۰۲-۷
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
موضوع	: اسلام، فلسفه اسلامی، کلام، متون قدیمی تا قرن ۱۴
شناسه افزوده	: نورمحمدی، محمدجواد، ۱۳۴۷، - گردآورنده
شناسه افزوده	: حوزه علمیه اصفهان. مرکز تحقیقات رایانه‌ای
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۳ م ۳ س / BP۱۱
رده بندی دیویی	: ۲۹۷۶۰۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۳-۲۵۱۷۸

■ میراث حوزه اصفهان / ج ۷

- به اهتمام : محمد جواد نورمحمدی
- پژوهش : بخش احیاء تراث مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان
- ناشر : انتشارات مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان
- چاپ و لیتوگرافی : اسوه
- نوبت چاپ : بهار ۱۳۹۰
- شمارگان : ۱۰۰۰
- بها : ۸۰۰۰ تومان

مرکز پخش: اصفهان - خیابان شهید مطهری - ابتدای خیابان اردیبهشت

مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان

E-mail: info@hozeh.org

تلفن: ۰۳۱۱-۲۳۴۴۶۱۰-۱۵

WWW.hozeh.org

دورنگار: ۰۳۱۱-۲۳۴۴۶۱۰

هوالشکور

این دفتر از مجموعه میراث گران بهای دانشمندان
مکتب اصفهان - که به عنوان دفتر هفتم «میراث حوزه
اصفهان» به ارباب خرد و معرفت پیشکش شده است -
به رسم معهود این مجموعه، به حکیم الهی و عالم
ربانی، فقیه، محدث و متکلم بزرگ شیعی قرن دوازدهم
«ملا اسماعیل خواجهویی مازندرانی» - صاحب
آثار علمی فراوان - تقدیم می گردد.

در باره این مجموعه

«میراث خوزه اصفهان» مجموعه ای است نوپا، با طر حواره ای به وسعت عرصه: «رساله مخاری در پهنه یکمزار سال تلاش علمی، معرفتی و ادیشانی که با خوزه علیه اصفهان پیوند داشته اند.

مرکز تحقیقات رانده ای خوزه علیه اصفهان که به امر مرجع عالیقدر حضرت آیه الله العظمی مطهری «مظله اعلی» تاسیس گردیده این مجموعه را با هدف ارائه محققان، سکیل و شایسته متون مورد اشاره بناننده است و با چشمداشت به لطف حضرت حق در این مسیر کام می نهد. در توضیح این مطلب اشاره به نکاتی چند بایسته است.

(الف) هر چند عنوان «رساله» عنوانی است عام و ریخته های قلمی خرد و کلان را به یکسان در بر می گیرد. اما در اینجا به اقتضای متأخران و معاصران، این کلمه به معنای «مخاشته های کم برک» به کار رفته است.

(ب) «رساله مخاری» مفهومی است عام و مراد از آن همان معنای اصل حاش می باشد، بدین ترتیب تالیف، ترجمه، تحشیه و دیگر ساحت های تلاش علمی قلمزنان می تواند در حیطه این مجموعه قرار گیرد.

(ج) حوزه زمانی این مجموعه، به هیچ دوره خاصی محصور نمی باشد. امروزه، از سابقه یکمزار ساله خوزه علیه اصفهان آگاهی داریم، رساله هایی که در این مجموعه عرض می شود، می تواند سراسر این پهنه وسیع را در بر گیرد.

(د) پرواضح است که اگر در این شراب سینه ها، صاحب ابن عباد و علامه مجلسی با «دس سزم» به تلاش علمی مشغول بوده اند، شخ بهایی ها، و میرداماد و حکیم صبا با «دس سزم» نیز در کنار تلاش علمی بس

اگرچندشان به ذوق ورزی و تپاوبهای کراتقدر در زمینه‌هایی که نشانگر عالی‌ترین پیمائات روح انسانی است، هم می‌پرداخته‌اند. از این رو مجموعه حاضر دو حیطه «تلاش علمی و تپاوبی ذوقی» را به‌رمان در کنار هم عرضه خواهد کرد.

(ه) پیوند با «فضای علمی و معرفتی» حوزه علمیة اصفهان، شرط اجتناب‌ناپذیر ورود بخش‌ها به این مجموعه است. گذشته از علمی بودن آثار، تطابق آن با «فضای معرفتی» حوزه‌ای که اقیانوس‌های ناپیدا کرانه‌ای همچون مجلسی شیخ بهایی، میرداماد، محقق خوانساری، فاضل‌هندی صدرالمتألهین، حکیم نوری، حکیم سبزواری «مدرسه» را در خود پروراند، امت شرطی است که این مجموعه بر حصول آن تأکید دارد.

(و) هدف این مجموعه «ارائه محققانه سبک‌نویسی و شایسته این متون» می‌باشد. این عنوان می‌تواند ماده و صورت مجموعه حاضر را مشخص سازد، زیرا ارائه «محققانه» این بخش‌ها به نشانگر مجموعه و ارائه «سبک‌نویسی» آن نشان دهنده صورت آن است. به باور ما، ارائه «شایسته» نیز ارائه‌ای است که به‌رمان «دوقید» محققانه و «سبک‌نویسی» بودن را به همراه داشته باشد.

بدین ترتیب، این مجموعه، می‌کوشد با استمداد از عنایات حضرت حق، متون فاخری که شرایط مذکور را حائز باشد، منتشر نموده و صفحات خود را بدان، زیور بخشید و در این راه، همدلی و همراهی همه محققان ارجحند را امید می‌برد.

والله ولی التوفیق

مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیة اصفهان

فهرست

صفحه	عنوان
۱۹	مقدمه

رسالة اربعين حديث

مؤلف: محمد نصير اصفهانی

۲۷	تحقیق و تصحیح: گروه پژوهشی حضرت آمنه
۲۷	مقدمه تحقیق
۳۹	خطبه کتاب
۴۲	الحديث الاول: فی شرافة العقل
۴۴	توضیح
۴۵	در تفاوت حسن و قبح میان اشاعره و معتزله
۴۶	الحديث الثاني: فی حقيقة العلم و بیانه و ابطال ما ليس انه علم
۴۸	تحقیق مقال لتفصيل اجمال
۴۹	مراد از علم حقیقی
۵۰	الحديث الثالث: فی رعاية العالم و آداب المعاشرة معه و السؤال منه
۵۲	حق عالم
۵۴	الحديث الرابع: فی فضل العلم و العالم
۵۵	مراد از شیعه

عذاب عالم بی عمل	۵۶
الحديث الخامس: فی اثبات الصانع للعالم	۵۸
کشف نقاب و رفع حجاب	۶۳
انکار وجود خداوند به دلیل ندیدن	۶۴
الحديث السادس: فی التوحید	۶۶
چیستی و چگونگی خداوند	۶۸
مراد از قرجه	۶۹
الحديث السابع: فی الدلائل علی ابطال المذاهب المختلفة فی الواجب تعالى	۷۱
ابتدا به حمد در اول سورة انعام	۷۵
قائلان به دو صانع	۷۶
الحديث الثامن: فی النبوة المطلقة	۸۱
تحقیق حال و دفع مقال	۸۳
عصمت و بشر بودن نبی ﷺ	۸۳
کافی نبودن عقل در فهم تکالیف	۸۴
الحديث التاسع: فی اثبات نبوه محمد نبياً ﷺ	۸۷
توسل انبیاء گذشته به پنج تن	۹۶
احسان حضرت نوح علیهِ السلام به ابلیس	۱۰۲
تولد بت شکن	۱۰۳
مناظره حضرت ابراهیم علیهِ السلام با نمرود	۱۰۵
معجزات حضرت موسی علیهِ السلام	۱۱۰
معجزات حضرت عیسی علیهِ السلام	۱۱۲
خشت های طلا، سبب هلاکت	۱۱۴
ارتباط قرآن با پیامبر و امام زمان علیهِ السلام	۱۱۵
معجزات حضرت محمد ﷺ و لجاجت یهود	۱۲۰

۱۲۷	الحديث العاشر: في عصمة الانبياء
۱۳۲	داستان دروغین حضرت داود عليه السلام
۱۳۴	امتحان حضرت داود عليه السلام
۱۳۵	زینب و ترس پیامبر صلی الله علیه و آله
۱۳۶	تحقیق و رفع اشتباه
۱۳۷	رفع تهمت از حضرت یوسف عليه السلام
۱۳۹	شاهدان بر عصمت حضرت یوسف عليه السلام
۱۴۱	ترک اولی از حضرت آدم عليه السلام
۱۴۴	الحديث الحادی عشر: في اثبات الحجة مطلقاً
۱۴۸	علت خلق جميع مكونات
۱۵۰	الحديث الثاني عشر: في إمامة أمير المؤمنين صلوات الله عليه
۱۵۲	فريضة حج و امر ولایت
۱۵۵	پیامبر صلی الله علیه و آله و ترس از نفاق قومش
۱۵۶	اطاعت از امر خدا و تعیین جانشین
۱۵۸	اطاعت از حضرت علی عليه السلام یعنی اطاعت از امر خدا
۱۶۰	عاقبت منکران ولایت علی عليه السلام
۱۶۳	بیان فضائل امام علی عليه السلام از زبان پیامبر صلی الله علیه و آله
۱۶۷	دوستان و دشمنان اهل بیت علیهم السلام
۱۶۹	خبر آمدن از حضرت مهدی عليه السلام
۱۶۹	سفارشات پیامبر صلی الله علیه و آله و بیعت با حضرت علی عليه السلام و فرزندان
۱۷۳	اولین بیعت کنندگان با مولا علی عليه السلام
۱۷۷	قسمت کننده بهشت و جهنم
۱۷۹	نصب خلیفه از جانب خدا
۱۸۱	اجماع بر خلافت ابوبکر

- تفسیر آیه‌ای در مورد ابوبکر ۱۸۳
- الحديث الثالث عشر: فی امامة حسن بن علی علیه السلام ۱۸۵
- الحديث الرابع عشر: فی النصّ علی الحسین علیه السلام ۱۸۸
- الحديث الخامس عشر: فی النصّ علی بن الحسین علیه السلام ۱۹۲
- الحديث السادس عشر: فی النصّ علی ابی جعفر محمد بن علی الباقر علیه السلام ۱۹۳
- الحديث السابع عشر: فی النصّ علی ابی عبد الله جعفر بن محمد الصادق علیه السلام ۱۹۴
- الحديث الثامن عشر: فی النصّ علی ابی الحسن موسی علیه السلام ۱۹۵
- الحديث التاسع عشر: فی النصّ علی ابی الحسن الرضا علیه السلام ۱۹۶
- الحديث العشرين: فی النصّ علی محمد بن علی الجواد علیه السلام ۱۹۶
- الحديث الحادی والعشرون: فی النصّ علی ابی الحسن الثالث علی بن محمد النقی علیه السلام ۱۹۸
- الحديث الثاني والعشرون: فی النصّ علی ابی محمد الحسن بن علی علیه السلام ۱۹۹
- الحديث الثالث والعشرون: فی النصّ علی صاحب الزمان، خليفة الرحمن صلوات الله عليه و علی آباءه الطاهرين ۱۹۹
- کشف حجاب و تحقیق صواب ۲۰۱
- احادیثی پیرامون حضرت مهدی علیه السلام ۲۰۱
- الحديث الرابع والعشرون: فی العدل ۲۰۴
- مناظره بهلول و ابوحنیفه ۲۰۵
- قضا و قدر ۲۰۵
- مراد از استطاعت ۲۰۸
- الحديث الخامس والعشرون: فی المعاد ۲۰۹
- واعظه و موعظه ۲۱۰
- مرگ حیاتی دوباره ۲۱۰
- الحديث السادس والعشرون: فی صفة الايمان ۲۱۲
- مراد از صبر و یقین ۲۱۴

۲۱۷	مراد از عدل و جهاد
۲۱۹	دنیا و زهد
۲۲۰	امر به معروف و نهی از منکر
۲۲۲	الحديث السابع والعشرون: فی التَّخْوِيفِ والوعظ
۲۲۴	مالک جهنم و شدت عذاب الهی
۲۲۶	الحديث الثامن والعشرون: فی حسن الظَّن بالله
۲۲۷	شکر و تقصیر
۲۲۸	یأس از رحمت خداوند بزرگترین کبائر
۲۲۹	الحديث التاسع والعشرون: فی الوضوء
۲۳۲	معانی إلى در آیه ﴿وَأُيَدِّكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ﴾
۲۳۳	الحديث الثلاثون: فی الغسل
۲۳۴	مهر و رجم
۲۳۴	الحديث الحادی والثلاثون: فی التَّيَمُّمِ
۲۳۹	الحديث الثاني والثلاثون: فی الصَّلَاةِ
۲۴۴	الحديث الثالث والثلاثون: فی الزَّكَاةِ
۲۴۸	الحديث الرابع والثلاثون: فی الصَّوْمِ
۲۵۱	الحديث الخامس والثلاثون: فی الحجّ
۲۵۵	الحديث السادس والثلاثون: فی الجهاد
۲۵۶	الحديث السابع والثلاثون: فی الاعتكاف
۲۵۸	الحديث الثامن والثلاثون: فی فضل الدَّعَاءِ
۲۶۰	الحديث التاسع والثلاثون: فی فضل القرآن
۲۶۲	الحديث الاربعون: فی الفروض علی الجوارح
۲۶۸	شهادت جوارح و معاصی آن‌ها
۲۷۰	خاتمه
۲۷۳	فهرست منابع

رساله بیست فصل در تقویم مؤلف: محمدنصیر بن عبدالله اصفهانی

تحقیق و تصحیح: محمد همایونی	۲۷۷
مقدمه تحقیق	۲۷۷
مقدمه مؤلف	۲۸۷
مقدمه در آنچه تعلق به اهل حساب دارد	۲۹۰
فصل اول: در ایام هفته و تعریف آن	۲۹۰
فصل دوم: در تاریخ عوبی و تعریف آن	۲۹۱
فصل سیم: در بیان تاریخ رومی و تعریف آن	۲۹۵
فصل چهارم: در بیان تاریخ فارسی و تعریف آن	۲۹۶
فصل پنجم: در بیان تاریخ جلالی و تعریف آن	۲۹۷
فصل ششم: در معرفت کواکب سیاره	۲۹۸
فصل هفتم: در معرفت بروج و اجزای آن و مقدار سیر کواکب در او	۳۰۱
فصل هشتم: در معرفت راس و ذنب و عرض ماه	۳۰۳
فصل نهم: در ساعات شبانه روزی	۳۰۵
فصل دهم: در احوال بروج	۳۰۶
فصل یازدهم: در نظر و تناظر	۳۰۷
فصل دوازدهم: در منازل قمر و دیگر احوالات	۳۱۰
فصل سیزدهم: در خانه‌های کواکب	۳۱۲
فصل چهاردهم: در شرف و هبوط کواکب	۳۱۳
فصل پانزدهم: در ارباب مثلثات	۳۱۴
فصل شانزدهم: در حدود کواکب	۳۱۵
فصل هفدهم: در بیان اوج و حضیض کواکب	۳۱۷
فصل هجدهم: در بیان نظرهای کواکب	۳۱۷

فصل نوزدهم: در منسویات کواکب از طبقات مردم.....	۳۱۸
فصل بیستم: در آنچه قبل از اوراق دوازده گانه تقویم بیاورند.....	۳۱۹
خاتمه: در بیان مجملی از اختیارات.....	۳۲۲
فهرست منابع و مآخذ.....	۳۲۳

تعلیقات تهذیب الأحکام از کتاب طلاق تادیات مؤلف: ملا اسماعیل خواجویی

التحقیق والتصحیح: سید مهدی الرجائی.....	۳۲۵
کتاب لایمان و النذر و الکفارات.....	۳۲۶
باب لحوق الأولاد بالآباء و نفوت الإنسان.....	۳۲۵
باب النذور.....	۳۲۸
باب الوصیة بالثلث و اقل منه و اکثر.....	۳۳۰
باب وصیة الإنسان لعیبه و عتقه له قبل موته.....	۳۳۰
باب الزیادات.....	۳۳۱

کتابشناسی بهاء الدین محمد حسینی مختاری نائینی

تحقیق و تصحیح: محمد جواد نور محمدی.....	۳۳۳
درآمد.....	۳۳۳
نگاهی به زندگانی و حیات علمی مختاری نائینی.....	۳۳۵
تحصیلات و استادان.....	۳۳۵
مختاری نائینی از منظر بزرگان.....	۳۳۷
وفات.....	۳۳۸

۳۴۱	متن کتابشناسی مختاری نائینی
۳۸۵	فهرست منابع تحقیق

رساله یک ماه در اصفهان

نگارش: فرهنگ نخعی

۳۸۹	تحقیق و گزینش: محمد بیدقی
۳۸۹	مقدمه محقق
۳۹۰	زندگینامه علامه
۳۹۴	تألیفات علامه
۳۹۴	سفرهای تحقیقی و تبلیغی
۳۹۵	مطالبی درباره کتاب یک ماه در اصفهان
۳۹۷	مقدمه نویسنده
۴۰۱	الغدير
۴۰۳	حرکت به اصفهان
۴۰۶	اقامه نماز و منابر
۴۱۱	مهمان نوازیها و پذیرایی های شایان
۴۱۵	رؤیاهای صادق
۴۱۵	اول: امیرالمؤمنین علیه السلام در اصفهان
۴۱۶	دوم: نماینده امیرالمؤمنین علیه السلام
۴۱۶	سوم: نماینده امام صادق علیه السلام
۴۱۷	چهارم: گریه شدید مردم
۴۱۸	پایان سفر و بازگشت
۴۱۹	کتابخانه نجف یا مکتبه الامام امیرالمؤمنین علیه السلام
۴۲۳	اشعار و قصائد

۴۳۰	هدیه کنندگان کتاب به کتابخانه نجف
۴۳۳	هدیه کنندگان وجه نقد جهت کتابخانه نجف
۴۳۷	فهرست منابع و مآخذ

فهارس فنی دفتر هفتم

۴۶۱	آیات
۴۶۵	روایات
۴۷۴	چهارده معصوم علیهم السلام
۴۷۷	ملائکه
۴۷۸	اشخاص
۴۹۴	کتابها
۵۰۴	مکانها
۵۱۰	فرق و مذاهب

مقدمه

انسان کتاب پیچیده و دشوار هستی است! و فهم معارف، درک منزلت‌ها و مقامات و فتوحات ملکوتی او، عمری به درازای هستی می‌خواهد. در این میان عالمان و بزرگان اهل توحید و فرزنانگان حقیقت جو در تمام عمر در راه شناخت این حقیقت سیر کرده‌اند. آنان کو به کو و شهر به شهر حلقه‌های درس و معرفت را زانوی ادب زده‌اند، تا بیابند آنچه را که سرشت خلقت بر آن نهاده شده است.

دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست گفتم که یافت می‌نشود جسته‌ایم ما گفت آنک یافت می‌نشود آنم آرزوست^۱ آنان در راه فهم حقیقت هستی - که همان انسان کامل است - محرومیت‌ها کشیده و محنت‌ها به جان خریده‌اند تا به حقیقت انسانیت، متخلق شوند و حیات نورانی‌شان شرح کتاب انسانیت باشد و در حد سعه وجودی خویش الگویی از حقیقت انسان باشند. گروهی از این «اقوام متعمقون»^۲ آنچه را که دریافته بودند و به تأمل ایام در جان و خردشان تحقیق یافته بود به نگارش درآوردند و چنین شد که بشریت را بر خوان بی‌بدیل معارف میهمان کردند.

۱- دیوان شمس تبریزی.

۲- کافی، ج ۱، ص ۹۱، باب النسبة؛ توحید صدوق، ص ۲۸۳، باب ادنی ما یجزء من معرفة التوحید.

آنچه امروز به عنوان گنجینه آثار گذشتگان در اختیار ماست، همان موهبت بزرگ است که فهم عارفان و فیلسوفان و فقیهان و متکلمان و مفسران و دیگر عالمان رشته‌های معارف اسلامی، به بشریت هدیت کرده‌اند و نباید فراموش کرد و به خطا رفت که آنچه در این تراث بی‌مانند، فراهم آمده شرحی است گسترده از معارف و حیانی که در کتاب الهی و سنت مصطفوی و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام تجلی یافته است.

اکنون که جامعه ما روزی‌خوار دوران امنیت و آرامش حکومت دینی است و ما به تماشاگاه تمدنی که بر خشت پیاده‌های تمدن قرن‌های پی‌درپی دوران اسلامی نشسته‌ایم، امید است بتوانیم با شفقت و دلسوزی و دلسپردگی و خردورزی به این پیشینه با عظمت بنگریم و برای احیای همه آنها همت گماریم و آنچه را که در قفسه‌های کتابخانه‌ها امید رخ‌نمایی و تجلی در نهادشان حک شده است، اجازت و توفیق رونمایی و هنرنمایی دهیم؛ چنین باد.

بر اساس همین باور است که هر چه از عمر با برکت میراث حوزه علمیه اصفهان می‌گذرد، ضرورت احیاء آثار برجای مانده از اندیشه‌وران سترگ مکتب اصفهان، بیشتر احساس می‌شود و عزم و اراده دفتر احیاء تراث مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان، بر تحقیق و تصحیح آثار بزرگان حوزه‌های علمی و فرهنگی این دیار فزونی می‌گیرد. چرا که برخی از شخصیت‌ها با همه بزرگی و عظمتشان و دارا بودن آثاری گرانسنگ کمتر نامی از آنها مطرح است و آثارشان همچنان در غربت مانده است. از جمله آنها فقیه عظیم‌القدر سید بهاء‌الدین محمد مختاری نائینی که کتابشناسی آثارش در این دفتر معرفی شده است.

و فراوانند شخصیت‌هایی که هیچ اثری از آن بزرگواران تحقیق نشده و یا شماری اندک از مجموعه گرانهای میراث علمی آنان به خدمت عالمان دین و جامعه علمی عرضه شده است.

امیدواریم در آینده بتوانیم به دفترهای شخصیت محور یا موضوع محور در زمره میراث حوزه اصفهان بپردازیم.

در این مجال به معرفی رساله‌های این دفتر می‌پردازیم:

۱- اربعین حدیث

اربعین محمد نصیر بن محمد صادق اصفهانی یکی از متون ارزنده حدیثی شیعه است. این اثر از جهت قدمتی که دارد و از آثار قرن یازدهم است و نیز از آثار هم‌زمان بحارالانوار علامه مجلسی رحمته‌الله به حساب می‌آید، جزء آثار بدیع حدیثی است. گذشته از آن که شارح، اثر را در زمان پختگی و کمال خود به نگارش درآورده است و این نکته بر ارزش آن می‌افزاید. از مؤلف اطلاعات فراوانی نداریم و اثری نیز از او تاکنون به چاپ نرسیده است. این اثر را - که به عنایت دوست عزیز، جناب حجة الاسلام والمسلمین صدراپی خویی به دو نسخه جدید از آن دست یافتیم - با سه نسخه تصحیح و تحقیق کرده‌ایم.

یک نسخه از آن در آستان قدس رضوی است و همان نسخه است که مرحوم شیخ آغا بزرگ تهرانی در الذریعه گزارش کرده است و نسخه دیگر نسخه کتابخانه آیه الله العظمی مرعشی رحمته‌الله است که بدست فرزند مؤلف تنقیح و مرتب‌سازی گردیده و برخی دخل و تصرف‌ها و اصلاحات در آن انجام پذیرفته است. و سومین نسخه در کتابخانه آستانه حضرت معصومه سلام الله علیها نگهداری می‌شود.

تحقیق و تصحیح این اثر را گروه پژوهشی حضرت آمنه سلام الله علیها به انجام رسانده است.

۲- بیست فصل در تقویم

این رساله اثر خامه محمد نصیر بن عبدالله اصفهانی است که در آن به چگونگی و توضیح مطالب و اصطلاحات تقویم‌های آن عصر پرداخته است مؤلف این اثر را در تاریخ ۱۱۸۲ ق نگاشته است. از آنجا که این اثر پیرامون علم نجوم و به زبان فارسی

است حوزه بهره‌مندی از آن در میان محققان علوم اسلامی و به خصوص دانشگاهها بیشتر است. بیست فصل براساس سه نسخه، توسط دوست عزیز و برادر فاضل آقای محمد همایونی تحقیق و پژوهش آن به انجام رسیده است.

۳- تعلیقات بر کتاب تهذیب الاحکام

این اثر یکی از رساله‌های کوتاه ملا اسماعیل خواجه‌یویی رحمته‌الله و در واقع تعلیقات پراکنده‌ای بر نسخه‌ای از تهذیب الاحکام از بحث طلاق تا دیات شیخ طوسی علیه‌الرحمه است که در دفتر حاضر به چاپ می‌رسد. تحقیق رساله به عهده حجة الاسلام سید مهدی رجایی بوده است. این رساله بر اساس نسخه شماره ۱۳۳۳ از تهذیب الاحکام محفوظ در کتابخانه مسجد جامع گوه‌ر شاد مشهد تحقیق شده است.

از آنجا که آثار گرانقدر ملا اسماعیل خواجه‌یویی رحمته‌الله از قدر و قیمت فراوانی برخوردار است و ارائه بهتر این رساله در حال حاضر امکان‌پذیر نبود؛ دریغمان آمد این رساله کوتاه را در مجموعه میراث به چاپ نرسانیم.

۴- کتابشناسی آثار مختاری نائینی رحمته‌الله

کتابشناسی بهاء‌الدین محمد حسینی نائینی، مشهور به مختاری نائینی و ملا مختار از جمله آثار پیرامونی تصحیح و احیاء تراث می‌باشد. چرا که شناسایی نسخ و آثار مؤلفان و فرزندان مکتب اصفهان از ضرورت‌های اجتناب‌ناپذیر حوزه تصحیح و احیاء تراث است.

آثار جناب مختاری نائینی که خود از زما و بزرگان و افاضل عصر خویش در مکتب اصفهان است دریغ‌مندانه مورد بی‌مهری قرار گرفته و بخش اعظم آثار ایشان تحقیق نگردیده است. وی در نگارش و تحقیق، با دقتی تمام و احاطه‌ای مناسب بر آثار علمی، دست به قلم برده و آثارش را اغلب حاشیه زده و تصحیح کرده است و این خصیصه نیکو بر قدر و قیمت آثار او افزوده است.

از آنجا که تنوع آثار وی و زیبایی و ظرافت آن بر اهل تحقیق پوشیده نیست ضرورت تحقیق و تصحیح مجموعه آثار آن فقیه فخیم در بخش احیاء تراث مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان احساس گردید و برای تحقق این مهم، ابتدا به کتابشناسی آثار آن بزرگمرد پرداختیم تا بتوانیم در مرحله بعد کتابهای شناسایی شده ایشان را تحقیق و تصحیح و منتشر نماییم.

در این اثر ۵۳ کتاب معرفی و از آن ۱۰۵ نسخه در کتابخانه‌های کشور شناسایی و ارائه گردیده است. امید است که این پژوهش، زمینه‌ای مناسب برای آماده‌سازی و نشر آثار مختاری نائینی فراهم آورد.

از جمله آثاری که هم‌اکنون از مختاری نائینی آماده گردیده و به خواست خدا در میراث حوزه اصفهان به چاپ خواهد رسید رساله «الانوار اللامعه لزوار الجامعه» است که شرح زیارت جامعه کبیره می‌باشد و با دریغ ناتمام مانده است.

۵- یک ماه در اصفهان

این کتاب گزارش سفر علامه حاج شیخ عبدالحسین امینی رحمته الله، صاحب اثر گرانسنگ الغدير، است که در سال ۱۳۷۶ قمری به اصفهان داشته‌اند و در همان سال در اصفهان عرضه شده است. بنده در یکی از کتابخانه‌های قدیمی اصفهان که آثارش به حراج گذاشته شده بود آن را دیده و خریداری کردم و با مطالعه آن احساس کردم در زمینه تاریخ اصفهان نکته‌های ارزنده‌ای دارد که نباید از نظر دور داشت. پس از آن درباره آماده سازی و چاپ مناسب آن مشورتی با سرور مکرم حضرت حجة الاسلام والمسلمین رسول جعفریان ریاست محترم کتابخانه مجلس کرده و نظر ایشان را نیز بر این کار مساعد دیدم و به نظر رسید گزیده‌ای از آن را در «میراث حوزه علمیه اصفهان» بیاوریم. در پی این تصمیم تایپ و آماده سازی آن آغاز و زحمت تحقیق و گزینش آن

به عهده دوست عزیز و فاضل، جناب حجة الاسلام محمد بیدقی نهاده شد و بحمدالله به خوبی به انجام رساندند. گزارش حاضر، نمایی از ساختارهای مذهبی اصفهان ۷۰ سال پیش و بیوت مطرح در آن و نیز مساجد مهم و فقال آن زمان را معرفی می‌کند و از نظر تاریخی غنی به نظر می‌رسد.

تقدیر و تشکر

در اینجا از حمایت‌های بی شائبه زعیم حوزه علمیه اصفهان حضرت آیت الله العظمی مظاهری حفظه الله و مساعدتهای دفتر معظم له تقدیر و تشکر نموده، بقاء عمر و دوام برکات آن وجود شریف را از درگاه احدیت خواستاریم که به واقع مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان و مجموعه میراث حوزه اصفهان از برکات وجودی ایشان است.

دفتر احیاء تراث مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان دست همه سروران تراث پژوه در عرصه احیاء آثار دانشمندان و فرزندگان مکتب اصفهان را به گرمی می‌فشارد و از همه آن عزیزان دعوت به همکاری می‌نماید.

از محققین گرامی این دفتر به پاس همت و تلاش در راه احیای میراث گرانقدر عالمان شیعی و ارائه بخشی از نمونه‌های فرهنگ و تمدن فخیم اسلامی سپاسگزاریم، در پایان از مدیر عامل محترم مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان جناب حجة الاسلام والمسلمین حاج سید احمد سجادی که پشتیبانی ایشان نقش مؤثری در ادامه این فعالیتها داشته تشکر کرده، و از همه دوستان و همکاران بخش احیاء تراث مرکز تحقیقات رایانه‌ای که در آماده‌سازی دفتر هفتم تلاش کردند به خصوص از حجج اسلام سید محمود نریمانی، محمد بیدقی، مصطفی صادقی و سید مصطفی موسوی که در مراحل انجام کار، زحمت امور به دوششان بود؛ تقدیر و سپاسگزاری می‌کنیم. همچنین از سرکار خانم صدری و خانم پوری که حروف‌نگاری دفتر را به عهده داشتند کمال

تشکر را داریم.

از خدای سبحان که به اذن او این خاک برجا و این کار برپاست امید توفیق برای ادامه راه را داریم تا در این عرصه بتوانیم آثاری از سر خلوص و طهارت، اندیشه و درایت و ماندگار و تأثیرگذار بر جای گذاریم.

آمین - والحمد لله رب العالمین

دفتر احیاء تراث

مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان

محمدجواد نورمحمدی

www.ketab.ir